

1. Obiekt 511

KOŚCIÓŁ RZTM.-KAT. PAR. P.W. ŚW. KATARZYNY

2. Czas powstania

XVIw., 1742-45 r., 1846 r.

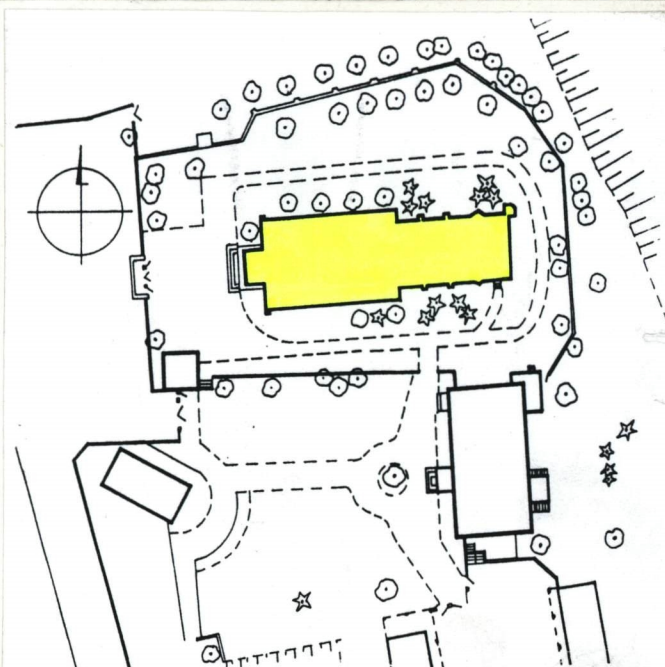
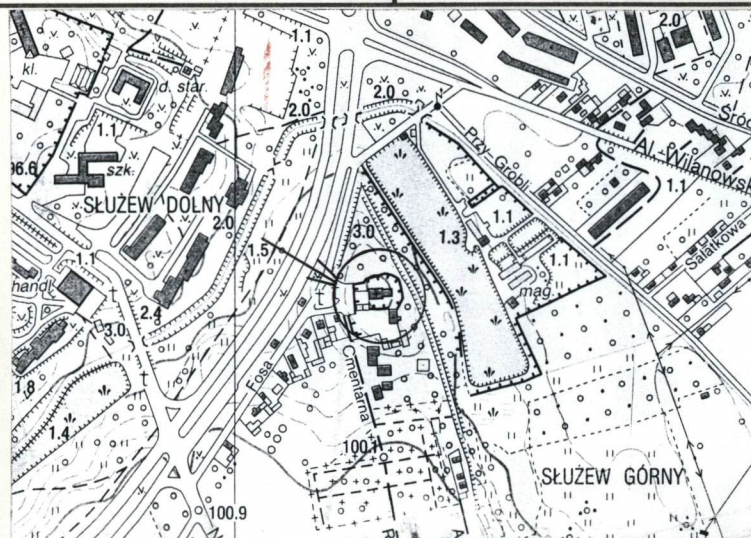
3. Miejscowość

WARSZAWA

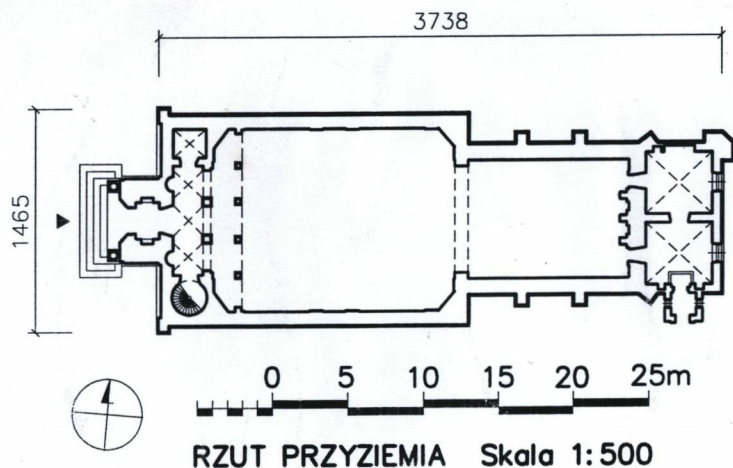
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1. Widok ogólny od zachodu

Plan sytuacyjny Skala 1:1000

RZUT PRZYZIEMIA Skala 1:500

4. Adres

ul. Fosa 17, Warszawa

K.W. [redacted]

nr hipoteczny .....

lub ewid. gruntów .....

5. Przynależność administracyjna

województwo warszawskie

gmina Ursynów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

ŚŁUŻEW

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo st. Warszawskie

powiat .....

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzym.-Kat. Św. Katarzyny
ul. Fosa 17, Warszawa

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr 532/1383 data 01.07.1965r.

Parafię służewską św. Katarzyny erygował w 1238r. biskup poznański Paweł z Bnina, w tym samym roku konsekrował pierwszy kościół, zapewne drewniany. Kościół ten spłonął, następny już murowany wzniesiony został na przełomie XV i XVI w. Wizytacja biskupa z 1598r. stwierdza, że był to budynek wzniesiony z cegły, w stylu gotyku mazowieckiego, jednonawowy, z prosto zamkniętym prezbiterium, opięty skarpami ze stropem płaskim. Kolatorami kościoła był ród Służewskich herbu Radwan. Kościół ten był wielokrotnie częściowo niszczone - spłonął od pioruna w 1610 i 1631r., częściowo wyremontowany w 1641r. przez Adama Wierzbietę Służewskiego. Następnie zniszczony i ograbiony podczas potopu szwedzkiego w 1654-56r., zamieniony został na stajnię.

21 marca 1657r. ksiądz proboszcz służewski - Kasprowski, z upoważnienia biskupa sufragana poznańskiego - Wojciecha Grabowskiego, dokonał rekuncyliacji zrujnowanego kościoła. Przez kilka lat budynek pozostawał zniszczony w opuszczeniu, dopiero kolejny proboszcz - ks. Krzysztof Szumowski w 1664r. dźwignął świątynię z ruiny, odbudował i rozbudował. W połowie XVII w. dobudowano od północy kaplicę grobową rodziny Służewskich, istniejącą do 1742r.

W latach 1742-45, dzięki hojności nowego kolatora Ks. Augusta Czartoryskiego, kościół został od fundamentów odbudowany, a w latach 1750-55 wyposażony w nowe sprzęty (3 ołtarze i ambona) wykonane w warszawskiej pracowni J.B. Plerscha.

W 1846r. kościół został po raz kolejny przebudowany.

c.d. na wkładce nr 1.

SYTUACJA - kościół usytuowany w najwyższej części wzgórza, orientowany, ogrodzony murem wydzielającym dziedziniec kościelny. Od południa do dziedzińca przylegają zabudowania plebani i budynki gospodarcze wraz z drugim dziedzińcem (tzw. średnim) przed plebanią. Od północy i zachodu teren wzgórza ogranicza trasa szybkiego ruchu. Kościół otoczony wysokimi drzewami.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

Ściany - murowane z cegły, w wielu wątkach, poczynając od gotyckiego po nowożytny -glówkowy. Fundamenty mieszane, z głazów narzutowych i cegły. Tynkowane, zarówno z zewnątrz jak i wewnątrz.

Sklepienia, stropy - w nawie i prezbiterium - strop drewniany, belkowy, od dołu obity deskami (w chwili obecnej deskowanie wymieniane na nowe - modrzewiowe). W przedsionku nawy - sklepienie żaglaste, tynkowane. Zakrystia - sklepienie krzyżowe, tynkowane.

Więźba - nad nawą - drewniana, wieszarowa; nad prezbiterium - drewniana, krokwiowo-stolcowa o stolcach leżących.

Pokrycie dachu - w chwili obecnej wymiana pokrycia dachowego na blachę miedzianą, na deskowaniu.

Otwory - okna - w nawie - okna stalowe, dzielone na 24 kwatery, zwieńczone łukiem odcinkowym; w prezbiterium - okna stalowe, dzielone na kwatery, zwieńczone półkoliście. W elewacji tylnej prezbiterium - okno stalowe, okrągłe. Okna podwójne - od wewnątrz z witrażem. Okna zakrystii - drewniane, skrzynkowe, dwuskrzydłowe, ośmiokwaterowe. W przedsionku zakrystii - małe okienko drewniane, skrzynkowe, jednoskrzydłowe, dzielone na 6 kwater. Okna wieży - stalowe, dzielone na 10 kwater. **Drzwi** - główne drzwi wejściowe - drewniane, deskowe, dwuskrzydłowe, ze stalowym nadświetlem, z zewnątrz obite blachą i zdobione ornamentem pasowym w układzie rombowym i motywami potrójnych ostrzy. Drzwi zewnętrzne do zakrystii - drewniane, deskowe, jednoskrzydłowe, z zewnątrz obite blachą i zdobione motywem pasowym. Drzwi wewnętrzne - drewniane, jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe; wejściowe w kruchcie - drewniane, ramowo-płycinowe, dwuskrzydłowe, w 2/3 przeszklone, ze stalową kratą.

RZUT - budynek składa się w rzucie z dwóch prostokątów. Od zachodu szersza nawa z wejściem głównym w elewacji frontowej, poprzez kruchtę, nad nią chór muzyczny, wsparty na dwóch filarach i rzędzie 4 kolumn. Po obu stronach kruchty dwa małe pomieszczenia. Od półn. składzik, a od poł. kręcone schody na chór i wieżę. Prezbiterium węższe, od wsch. tej samej szerokości zakrystia, składająca się z dwóch równej wielkości pomieszczeń, dostępna z zewnątrz, z oddzielnymi wejściami do prezbiterium.

BRYŁA - budynek kościoła jednokondygnacyjny, wysoki, w zakresie nawy i prezbiterium kalenica na różnej wysokości, prezbiterium wyższe. Od zachodu do nawy przylega częściowo wtopiona w korpus wieża, trójkondygnacyjna, poprzedzona portalem kolumnowym i schodami, nakryta płaskim daszkiem czterospadowym. Dach korpusu dwuspadowy. Od wsch. do prezbiterium na całej szerokości przylega niższa zakrystia, nakryta pulpitowym daszkiem trójszpadowym, z małą przybudówką mieszczącą przedsionek wejściowy od południa. Prezbiterium i półn. narożnik zakrystii wzmocnione szkarpmi.

c.d. na wkładce nr 1.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
3110 m3	343 m2	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) W czasie II Wojny Światowej niezniszczony. Po wojnie następujące ważniejsze remonty: 1959r. - remont dachu na wieży kościelnej oraz wymiana kapiteli przy portalu kościoła z gipsowych na identyczne piaskowcowe. 1965r. - remont więźby i stropu kościoła. 1967r. - remont tynków elewacji, naprawa schodów kościoła. Lata 1985-1993 - nieprzerwany remont generalny budynku. 1994r. - rozpoczęcie prac mających zaradzić pękaniu murów kościoła z powodu bliskości trasy szybkiego ruchu. 1997r. - rozpoczęcie prac: spięcie murów żelbetową opaską, badania fundamentów. 1998r. - wymiana pokrycia dachowego na blachę miedzianą i deskowania stropu na modrzewiowe.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Budynek w trakcie remontu generalnego i zabezpieczania przeciw pękaniu murów. Prace w toku.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Należy dokończyć rozpoczęte prace: 1. Uzupełnić fundamenty i ściany. 2. Uzupełnić ubytki tynków i pomalować. 3. Dokończyć wymianę deskowania stropu. 4. Dokończyć prace przy pokryciu dachowym.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst ..... Maciej Warchoł, wrzesień, 1998r. *Warchoł.*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... Maciej Warchoł, wrzesień, 1998r. *Warchoł.*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... Maciej Warchoł, wrzesień, 1998r. *Warchoł.*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... Archiwum własne, ul. Dzielna 12/1, 00-162 W-wa

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

1. Chrościcki J.A., Rottermund A., Atlas architektury Warszawy, Warszawa 1977, s.49.
2. Encyklopedia Warszawy, Warszawa 1975, s.41.
3. Encyklopedia Warszawy, Warszawa 1994, s.51.
4. Kościół Św. Katarzyny. Broszura z serii: Kościoły w polsce, t.11, Warszawa 1994.
5. Móraski K., Głębocki W., Bedeker Warszawski, Warszawa 1996, s.314-15.
6. Świadectwo Drogi. Księga pamiątkowa dwudziestopięciolecia kapłaństwa ks. prałata J. R. Maja - tam kalendarium prac remontowych, Warszawa 1998.

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki - 4 szt.

1. Miejsowość.....Warszawa.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Ursynów.....	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. KATARZYNY	c.d. poz. 12 i 13 - HISTORIA; OPIS; PLAN
3. Województwo.....warszawskie.....		

c.d. poz. 12 - HISTORIA

Fasadę i wieżę o formach neoromańskich i neorenesansowych wzniósł włoski architekt Franciszek Maria Lanci, z fundacji Augusta Potockiego. Konsekracja kościoła została dokonana 10 lipca 1898r. przez arcybiskupa warszawskiego Wincentego Chrościak Popiela.

W 1938r. remontowany, z tego roku pochodziła też polichromia w prezbiterium autorstwa Bronisława Kopczyńskiego, w chwili obecnej zamalowana. W 1939r. nie został zniszczony, dzięki wstawiennictwu zamieszkujących Służew potomków osadników niemieckich, w formie nadanej przez Lanciego przetrwał do dziś.

Barokowy, z pozostałymi partiami gotyckiej świątyni z XVIw., w fasadzie z elementami neoromańskimi i neorenesansowymi.

c.d. poz. 13 - OPIS

ELEWACJE

Elewacja frontowa (zachodnia) - przed lico ściany wysunięty korpus wieży z wejściem głównym w portalu schodkowym, ujęty arkadową wnęką z dwiema kolumnami o charakterze romańskim. Dolna kondygnacja korpusu kościoła ponad cokołem z okładziny z płytek piaskowca, ujęta dwiema lizenami na narożnikach, zwieńczona fryzem arkadkowym (arkaturą) opartych na kilkustopniowych konsolkach. Nad nimi fryz opasujący fasadę nawy i wieży, o charakterze kasetonowym, wypełniony motywami stylizowanych rozetek. Nad nim w drugiej kondygnacji wieży nisza z figurą Chrystusa Dobrego Pasterza, flankowana lizenami, zwieńczona identycznie jak na parterze arkaturą, nad nią gzyms z motywem koronkowym. Trzecia kondygnacja wieży z trzema oknami, flankowana lizenami, zakończona gzymsem z motywem kostkowym i okapem daszku. Po bokach wieży dwa półszczyty z figurami: od płn. św. Katarzyny, od pld. - św. Franciszka Ksawerego.

Elewacja tylna (wschodnia) - zakrystia z cokołem z płytek piaskowca, od płn. masywna przypora narożna. Nad cokołem dwa okna, całość zwieńczona gzymsem i nakryta daszkiem pulpitowym, krytym blachą. Elewacja prezbiterium z centralnym, okrągłym oknem w blendzie, zwieńczonej półkoliście. Po bokach dwie małe blendy również zwieńczone półkoliście. Ściany flankowane schodkowymi przyporami. Nad ścianą trójkątny szczyt, wydzielony prostym gzymsem, z okrągłym oknem. Szczyt nawy prosty, bez ozdób.

Elewacje boczne (północna i południowa) - identyczne, ściana nawy z wydzielonym jedynie cokołem z płytek piaskowca oraz dwoma oknami, zwieńczonymi łukiem odcinkowym, w tynkowanym obramieniu. Ściana prezbiterium z trzema parami okien, zajmującymi 2/3 blendy, zwieńczonymi półkoliście, między nimi schodkowe przypory. Na ścianach nawy i prezbiterium liczne epitafia. Między oknami nawy od pld. zegar słoneczny. Całość korpusu zwieńczona gzymsem z ornamentem kostkowym. W elewacji pld. zakrystii mała przybudówka mieszcząca wejście boczne, nakryta daszkiem dwuspadowym.

WNĘTRZE - układ wnętrza korpusu kościoła dwuprzestrzenny, od wsch. prezbiterium, od zach. nawa z chórem muzycznym, wspartym na czterech kolumnach korynckich i dwóch identycznie ukształtowanych pilastrach, z balustradą tralkową i organami umieszczonymi w niszy. Całość nakryta stropem płaskim, belkowym, obitym deskami (w chwili obecnej wymienianymi na nowe). Prezbiterium od nawy oddziela łuk tęczy o łuku koszowym. Przy wsch. ścianie prezbiterium ołtarz główny, dwa ołtarze boczne w narożnikach płn.-wsch. i pld.-wsch. nawy. Ściany tynkowane i malowane, o prostych podziałach pionowych, z oknami w płytkich, tynkowanych opaskach. Prezbiterium wywyższone o 2 stopnie. Wnętrze utrzymane w stylu klasycystycznym i barokowym.

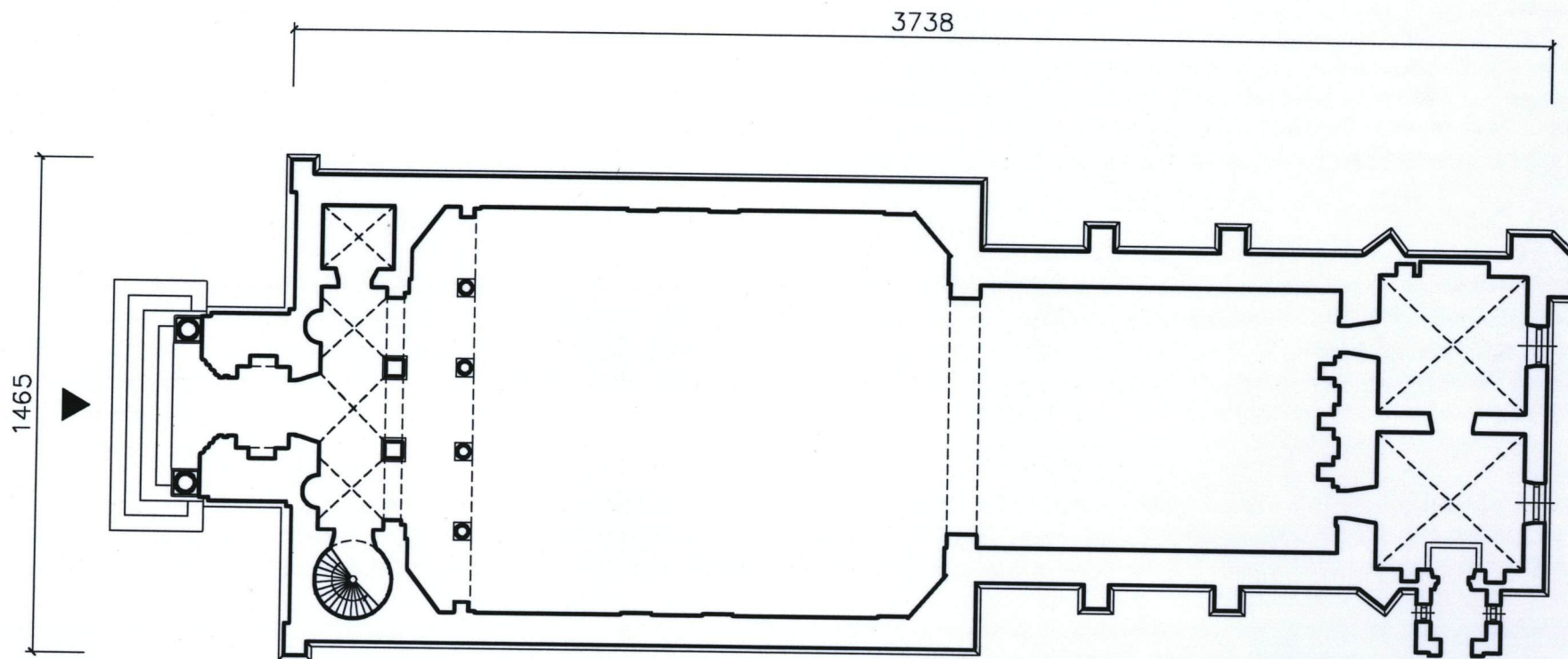
WYPOSAŻENIE - ołtarze i ambona z warsztatu Plerscha, rzeźby i obrazy barokowe i XIX-wieczne - objęte oddzielnymi opracowaniami kart ewidencyjnych.

INSTALACJE - odgromowa, elektryczna, audio.

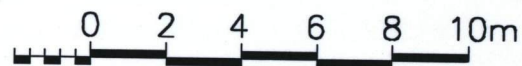
Wkładkę założył.....Maciej Warchoń, IX. 1998r.....

Miejsce przechowywania negatywów: ...Arch. własne, ul. Dzielna 12/1, 00-162 Warszawa...

RZUT PYZIEMIA
SKALA 1:200

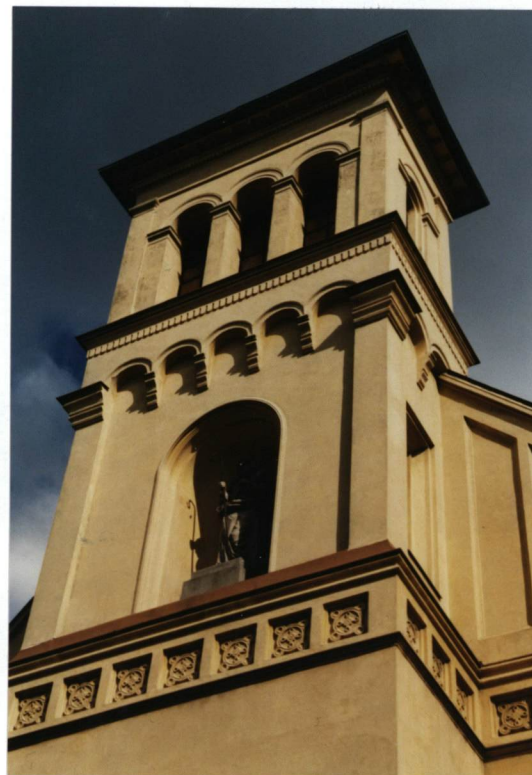

1. Miejscowość.....Warszawa.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Ursynów.....	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. KATARZYNY	ZDJĘCIA
3. Województwo.....warszawskie.....		

2. Elewacja frontowa

3. Górne kondygnacje wieży

4. Dolna kondygnacja wieży
z wejściem głównym

Wkładkę założył.....Maciej Warchoń, IX. 1998r.....

Miejsce przechowywania negatywów: ....Arch. własne, ul. Dzielna 12/1, 00-162 Warszawa...

5. Arkatura i fryz w elewacji frontowej

6. Elewacja tylna (wsch.) prezbiterium

7. Elewacja wsch. zakrystii

8. Dobudówka przy płd. ścianie zakrystii

1. Miejscowość.....Warszawa.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Ursynów.....	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	ZDJĘCIA
3. Województwo.....warszawskie.....	P.W. ŚW. KATARZYNY	

9. Elewacja pld. nawy

10. Elewacja pld. prezbiterium

11. Elewacja ptn. nawy

Wkładkę założył.....Maciej Warchoł, IX. 1998r.....

Miejsce przechowywania negatywów: ...Arch. własne, ul. Dzielna 12/1, 00-162 Warszawa...

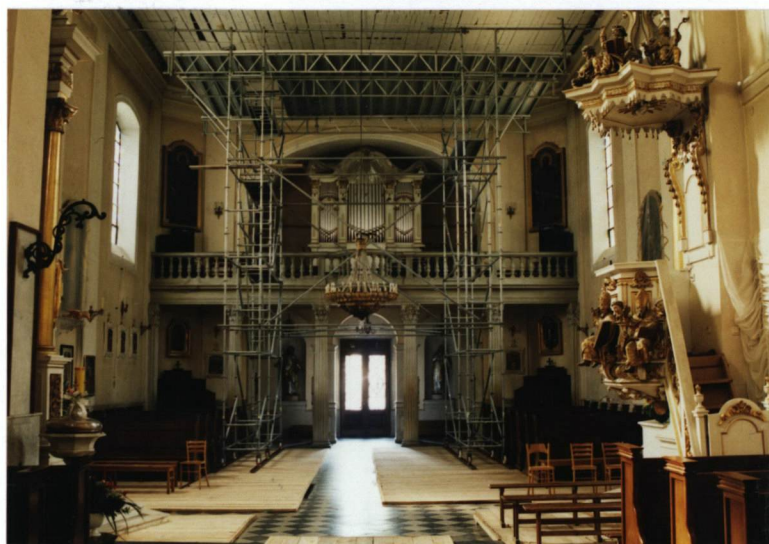
12. Kolumna w elewacji frontowej

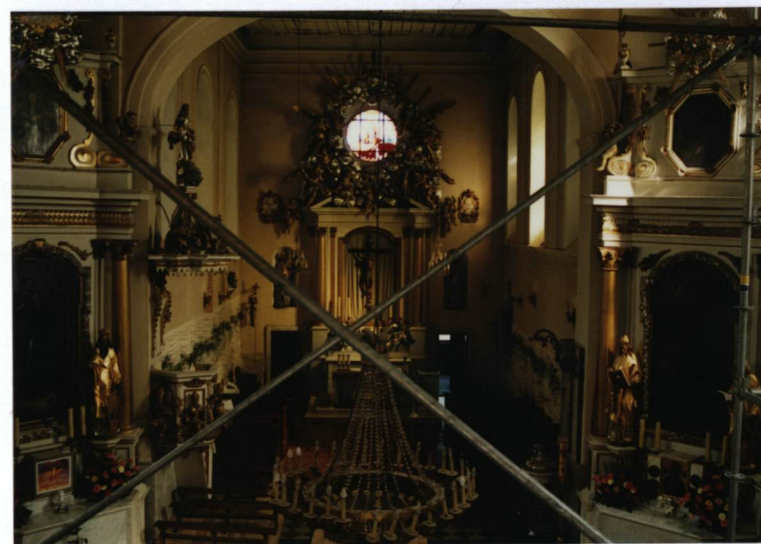
13. Okno nawy

14. Okno prezbiterium

15. Widok wnętrza od wsch.

16. Widok wnętrza od zach.

1. Miejscowość.....	Warszawa.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	Ursynów.....	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	ZDJĘCIA
3. Województwo.....	warszawskie.....	P.W. ŚW. KATARZYNY	

17. Drzwi wewnętrzne w kruchcie

18. Kolumny chóru muzycznego

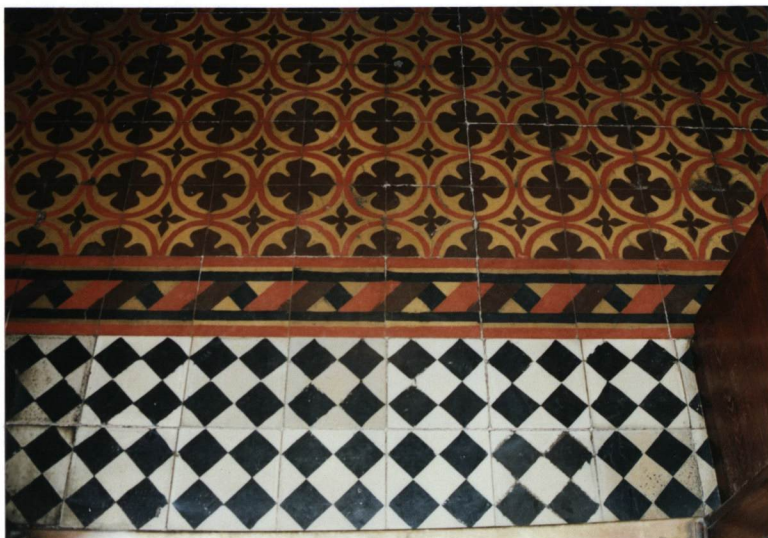
19. Schody na chór i wieżę

Wkładkę założył.....Maciej Warchoł, IX. 1998r.....

Miejsce przechowywania negatywów: ....Arch. własne, ul. Dzielna 12/1, 00-162 Warszawa...

Wzór ODZ 1995r.

20. Posadzka zakrystii

21. Wieźba nawy

22. Widok drzwi wewnętrznych zakrystii

23. Drzwi z zakrystii do prezbiterium